

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آشنائی مختصر با روستای پیربالا؛ شهرستان مرنده؛ آذربایجان شرقی.

روستای پیربالا در لغت نامه دهخدا:

پیربالا: دهی است از دهستان یاقچی بخش مرکزی مرنده. واقع در ۱۷ هزار گزی جنوب باختری (جنوب غربی) مرنده و ۸ هزار گزی شوسه مرنده به خوی. جلگه و معتدل و دارای ۴۲۰ تن سکنه و محصول آنجا غلات و زردآلو و انگور. شغل اهالی زراعت و گلهداری و راه آن مالروست. (فرهنگ جغرافیائی ایران؛ جلد ۴)

روش محاسبه فاصله مرنده تا پیربالا: تبدیل واحد اندازه گیری گز به متر

(۱۷۰۰۰ گز × ۱۰۴ سانتی متر = ۱۷۶۸۰۰۰ سانتی متر: تقریباً ۱۸ کیلومتر)

اکنون پیربالا روستائی است سر سبز در دامنه کوه میشو و با جمعیتی بالغ بر ۹۰۴ نفر و در ۱۸ کیلومتری جنوب غربی شهرستان مرنده واقع شده است. بر اساس اطلاعاتی که در سنگ قبر مرحوم شیخ ربانی «پیربابا بن برالدین» موجود است، شکل گیری روستای پیربالا به دوران صفویه برمی گردد و این روستا حداقل ۵۱۰ سال قدمت دارد. به نظر می آید که زمان دقیق تأسیس روستای پیربالا به دوران پیش از تاجگذاری شاه اسماعیل صفوی باز می گردد. شاه اسماعیل صفوی در سال ۱۵۰۰ میلادی در حالی که ۱۳ سال داشت، سلسله صفوی را تأسیس کرد و مذهب شیعه را در ایران آن زمان به صورت رسمی ترویج نمود. البته باید خاطر نشان کرد که روستای پیربالا قبلاً در منطقه سو توکولن دیوغ (آبریز دوگاو) بوده که اهالی آن به علت سرمای شدید در فصل زمستان به دره پایین دست فعلی نقل مکان کرده اند. در کتاب «مرنده؛ شهر نوح پیغمبر» نام سه تن از اهالی روستای پیربالا به

عنوان معتمد و ریش سفید ذکر شده است که این سه نفر عبارتند از: ۱- محمد محمدی ۲- جعفر مصطفی زاده ۳- زین العابدین جعفری .

عمده محصول این روستا برگه زردآلو و قیصی و هم چنین مغز گردو است. می شود گفت تعداد طلبه های این روستا بیش ۵۰ نفر می باشد. در ضمن اعضای شورای اسلامی روستا عبارتند از ۱- حاج حسن اللهوردی پور ۲- آقای حسین محمدی ۳- آقای حسن نجفی و آقای ناصر جلیلی هم به عنوان دهیار روستای پیربالا در این دوره انتخاب شده است.

سنگ قبر مرحوم شیخ پیربابا بن برالدین؛ پیر اوستی

سنگ قبر مرحوم « پیربابا بن برالدین » حدود بیست سال پیش توسط افراد ناشناسی شبانه شکسته شد و اکنون خواندن عبارات عربی سنگ قبر به سختی ممکن است. بنده تلاش کردم این عبارات را در حدّ توان خود بخوانم اما بعضی از کلمات به خاطر شکستگی سنگ، ناخوانا هستند نکته دیگر اینکه هر دو طرف سنگ قبر حکاکی شده و طرف زیرین آن دارای نقش و آیات قرآنی می باشد بر روی سنگ مقبره مرحوم « پیربابا بن برالدین » به زبان عربی چنین نوشته شده است .

قد توفی الشابّ المقبل الراسخ الربّانی... (ناخوانا) و المشایخ الصمدانی شیخ پیربابا بن برالدین... (شکسته) بن شیخ بابا (کاملاً شکسته و نامعلوم) علیه الرحمه فی شهر ذی القعدة سنه تسعمائه وستّه.

ترجمه عبارات خوانای عربی سنگ مقبره:

مفهوم عبارات عربی این است که: شیخ پرهیزگار و جوانمرد استوار خداترس، مرحوم شیخ پیربابا پسر برّالدین فرزند شیخ بابا (رحمت خدا براو) در ماه ذی القعدة سال (۹۰۶) نُه صد و شش قمری وفات کرده است.

وجه تسمیه و علت نامگذاری روستای پیربالا:

به نظر می رسد که کلمه « پیربالا » بر گرفته از واژه « پیربابا » می باشد. دلیل اینکه چرا کلمه پیربابا به پیربالا تبدیل شده است دقیقا معلوم نیست، برای این تغییر و تبدیل سه احتمال وجود دارد:

احتمال اول: شاید به مرور زمان در زبان محاوره مردم این منطقه، کلمه پیربابا به پیربالا تبدیل شده است و این تبدیل هم در اثر گذشت زمان و سپری شدن سال های متمادی اتفاق افتاده است و این تغییر هم یک اتفاق معمولی و طبیعی بوده است.

احتمال دوم: «بالا» در زبان آذری به معنی «فرزند و نواده» می باشد و به احتمال قوی، ساکنان روستای پیربالا فرزندان و نوادگان «شیخ پیربابا بن برالدین» باشند؛ به همین خاطر هم این منطقه «پیربالا» نامیده شده است چرا که پیربالا به معنی «فرزندان و نوادگان پیربابا» است.

احتمال سوم: یک احتمال ضعیف هم این است که به دلیل قرار گرفتن قبر مرحوم شیخ پیربابا در بالای روستا، این منطقه «پیرِ بالا» نامیده شده است.

روح الله پیربالائی: دانش پژوه سطح سه حوزه علمیه قم و دانشجوی دکترای روابط بین الملل

دانشگاه تربیت مدرس تهران